



Οι Αναγνωστικές Λέσχες σε βιβλιοθήκες. Διερεύνηση στάσεων φοιτητών/-τριών Βιβλιοθηκονομίας σχετικά με τη συμβολή τους στην ενίσχυση του πολιτιστικού ρόλου των σύγχρονων βιβλιοθηκών

Τάσος Μιχαηλίδης

Ε.Δι.Π. Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης ΠΑΔΑ

tasosmichailidis@uniwa.gr

Σκοπός και ερευνητικοί στόχοι εισήγησης

Σκοπός: Να φανερωθεί ο βαθμός της συμβολής των αναγνωστικών ομάδων στην ανάπτυξη φιλιαναγνωσίας και ο ρόλος τους στις σύγχρονες βιβλιοθήκες.

Ερευνητικοί στόχοι:

- Να παρουσιαστούν οι προτεινόμενες στρατηγικές προσέγγισης του λογοτεχνικού λόγου στις αναγνωστικές κοινότητες σε περιβάλλον βιβλιοθήκης.
- Να προσδιοριστεί ένα αναθεωρημένο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ βιβλιοθηκονόμων και συντονιστών άλλων ειδικοτήτων που εμπλέκονται στην οργάνωση αναγνωστικών εμπυχωσεων σε βιβλιοθήκες.
- Να διερευνηθούν συγκριτικά οι στάσεις των συμμετεχόντων/-ουσών φοιτητών/-τριών σχετικά με τη σχέση λογοτεχνικής ανάγνωσης και βιβλιοθηκών. Συγκεκριμένα:
 - ✓ μιας ομάδας συμμετεχόντων που εμπάθυναν στις θεωρητικές αρχές και την ειδολογία του λογοτεχνικού λόγου,
 - ✓ και μιας ομάδας της οποίας οι συμμετέχοντες υπήρξαν μέλη μιας αναγνωστικής κοινότητας, με έμφαση στην αναγνωστική απόλαυση της κλασικής λογοτεχνίας μέσω δημιουργικών δραστηριοτήτων.

Μεθοδολογία

A. Βιβλιογραφική:

Αξιοποίηση των διεθνών προτύπων σχετικά με τη σχέση λογοτεχνικής θεωρίας και αναγνωστικών ομάδων, όπως και τη συμβολή της εύρυθμης λειτουργίας των βιβλιοθηκών στην ανάπτυξη αναγνωστικών στάσεων.

B. Ποιοτική έρευνα:

Συγκριτική επισκόπηση των στάσεων φοιτητών της βιβλιοθηκονομίας: μέσω συλλογικής συζήτησης σε δύο ομάδες-στόχους οι οποίες προσέγγισαν τα λογοτεχνικά έργα έχοντας διαφορετικούς γνωστικούς στόχους.

Μεθοδολογία

Αναλυτικότερα, η σύγκριση αφορά στη συλλογή:

- ✓ των απόψεων δείγματος φοιτητών που παρακολούθησαν μάθημα Θεωρίας και Ιστορίας της Λογοτεχνίας το εαρινό εξάμηνο του 2022, οι οποίοι εξοικειώθηκαν με μια πιο ολιστική προσέγγιση των εργαλείων ανάλυσης των λογοτεχνικών κειμένων.

Μέθοδος συλλογής δεδομένων: μέσω συλλογικής συζήτησης και καταγραφής των δεδομένων σε ερευνητικό ημερολόγιο.

Χρονική περίοδος: τέλος εαρινού εξαμήνου 2022

- ✓ και τις στάσεις των φοιτητών που συμμετείχαν σε αναγνωστική ομάδα που υλοποιήθηκε το χειμερινό εξάμηνο του 2022 σχετικά: α. με τον ρόλο του/της σύγχρονου/-ης βιβλιοθηκονόμου στην ανάπτυξη φιλιαναγνωσίας και β. την αναθεωρημένη εμπλοκή του/της στην υλοποίηση φιλιαναγνωστικών δράσεων σε περιβάλλον βιβλιοθήκης.

Μέθοδος συλλογής δεδομένων: μέσω συλλογικής συζήτησης σε σχέση τους ερευνητικούς στόχους.

Χρονική περίοδος: μετά την ολοκλήρωση των συναντήσεων της αναγνωστικής ομάδας

Φιλαναγνωσία σε βιβλιοθήκες

Η φιλαναγνωσία παραπέμπει στη θετικά προσδιορισμένη σχέση του αναγνώστη με το λογοτεχνικό βιβλίο και τον ρόλο των βιβλιοθηκών ως χώρο πολιτισμού και δημιουργικότητας.

Περιγράφει τόσο τη διαδικασία (τεχνικές προσέγγισης) όσο και το αποτέλεσμα (γλωσσική, ηθική, αισθητική, κοινωνική καλλιέργεια).

Ο όρος σημασιολογικά διαφοροποιείται από την έννοια του γραμματισμού, εφόσον αποβλέπει, πέρα από τις γλωσσικές και γνωστικές δεξιότητες, στην:

- ✓ ενεργοποίηση της δημιουργικότητας της γλώσσας και των υποκειμένων,
- ✓ ανάδειξη της λογοτεχνίας ως αισθητικού αγαθού,
- ✓ στη βίωση του ανακαλυπτικού και ψυχοθεραπευτικού χαρακτήρα της λογοτεχνικής ανάγνωσης,
- ✓ στην πληρέστερη αξιοποίηση των συλλογών, των διαθέσιμων πόρων και της τεχνογνωσίας του προσωπικού των βιβλιοθηκών.

Φιλαναγνωσία σε βιβλιοθήκες

Οι σύγχρονες βιβλιοθήκες επιδιώκουν να λειτουργήσουν ως άξονες προαγωγής της ανάγνωσης και παραγωγής νέας γνώσης, πέρα από χώροι διαφύλαξης της γνώσης.

Η εστίαση των νέων βιβλιοθηκών αποσκοπεί:

α. σε μια πολύπλευρη αλληλεπίδραση συντονιστών αναγνωστικών δράσεων και χρηστών-συμμετεχόντων.

β. και στη διασύνδεση των Οργανισμών Πληροφόρησης, με σκοπό να καλλιεργηθούν περαιτέρω οι αναγνωστικές δεξιότητες των επισκεπτών.

Ειδικότερα, **η οργάνωση αναγνωστικών εμπυχωσεων στο περιβάλλον τους** αποβλέπουν στην:

- κοινωνική διάδραση αναγνωστών με παρόμοια αναγνωστικά ενδιαφέροντα,
- ανάπτυξη αναγνωστικής ευαισθησίας ως μέσου αυτοεξέλιξης,
- ενίσχυση της κριτικής ικανότητας,
- καλλιέργεια της δημιουργικής έκφρασης,
- ανάπτυξη της πληροφοριακής παιδείας των χρηστών.

Εκπαιδευτικά μοντέλα για αναγνωστικές κοινότητες σε βιβλιοθήκες

Αξιοποίηση εκπαιδευτικών τεχνικών που βασίζονται:

- ✓ στις αναγνωστικο-κεντρικές θεωρίες οι οποίες προβάλλουν τον ρόλο του αναγνώστη στη σημασιολόγηση των λογοτεχνικών κειμένων (Iser, Jauss, Rosenblatt),
- ✓ στην ανάδειξη της κοινωνικής δυναμικής των αναγνωστικών ομάδων ως εκπαιδευτικών πλαισίων που διαμορφώνουν αισθητικά κριτήρια (Fish),
- ✓ στην προαγωγή της σύνδεσης μορφής και περιεχομένου του λογοτεχνικού κειμένου (ερμηνευτικός κύκλος),
- ✓ στην εφαρμογή δημιουργικών δραστηριοτήτων που ενισχύουν τις κριτικές δεξιότητες και τη δημιουργική ανάγνωση ως επίλυση προβλημάτων (Freire, Vygotsky)
- ✓ στη λειτουργική αξιοποίηση θεωρητικών εργαλείων της λογοτεχνίας τα οποία συμβάλλουν στην ενεργητική ανάγνωση (π.χ. όψεις της ψυχαναλυτικής κριτικής και μεταδομιστικών θεωριών).

Εκπαιδευτικά μοντέλα για αναγνωστικές κοινότητες σε βιβλιοθήκες

Λογοτεχνική (ή και δημιουργική) ανάγνωση:

Με τον όρο αυτό σε πλαίσιο βιβλιοθήκης αναφερόμαστε όχι μόνο σε ένα αναγνωστικό αποτέλεσμα όσον αφορά στις δεξιότητες των αναγνωστών, αλλά και σε μια διαδικασία, η οποία:

- προάγει την ερμηνευτική ετερογένεια,
- βασίζεται στον ερμηνευτικό διάλογο,
- αναδεικνύει την κοινωνική συμμετοχή και τη συμπερίληψη,
- ενισχύει την παιγνιώδη φύση των κειμένων και τον αισθητικό χαρακτήρα της ανάγνωσης και της δημιουργικής γραφής,
- συνδυάζει την κοινωνική αλληλεπίδραση των μελών με την εμβάθυνση στα χαρακτηριστικά του λογοτεχνικού λόγου (την εκλαμβάνει ως μέσο επίτασης της αναγνωστικής απόλαυσης).

Διεπιστημονικότητα και συντονισμός αναγνωστικών κοινοτήτων σε βιβλιοθήκες

Ο συντονισμός των αναγνωστικών ομάδων σε βιβλιοθήκες χρειάζεται κατά το δυνατόν:

- να χαρακτηρίζεται από την ισότιμη συνεργασία συντονιστών διαφορετικών ειδικοτήτων, για να προάγεται η σύνθετη φύση της λογοτεχνίας,
- να εκλαμβάνεται ο κάθε συντονιστής ως ένας ακόμα αναγνώστης της ομάδας, υπονομεύοντας κάθε διάσταση αυθεντίας και μονοφωνίας στην ερμηνεία των κειμένων,
- να επιδιώκεται η προσέγγιση του συντονιστή ή των συντονιστών να έχει/έχουν τον ρόλο διευκολυντή-διαμεσολαβητή των δικών του/τους αναγνωστικών εμπειριών στο πλαίσιο της ερμηνείας,
- να οργανώνεται, σε περίπτωση ομάδας συντονιστών, η κάθε δράση, κατά τρόπο που θα αναγνωρίζει σαφείς αρμοδιότητες στους εμπλεκόμενους, ώστε να διευκολύνουν και να μην αποπροσανατολίζουν τους αναγνώστες-μέλη,
- να σχεδιάζονται από τον/τη βιβλιοθηκονόμο δραστηριότητες οι οποίες θα αναδεικνύουν τη δυναμική της βιβλιοθήκης, πάντα προσαρμοσμένες στα αναγνωστικά χαρακτηριστικά της κοινότητας που απευθύνεται.

Χαρακτηριστικά δύο αναγνωστικών κοινοτήτων που συμμετείχαν στην ποιοτική έρευνα: Α Ομάδα

Συμμετέχοντες φοιτητές σε μάθημα Θεωρίας και Ιστορίας της Λογοτεχνίας (εαρινό εξάμηνο 2022):

Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και επιλογή δείγματος:

- 16 φοιτητές/-τριες που παρακολουθούσαν συστηματικά το μάθημα επιλογής από τους 65 οι οποίοι είχαν δηλώσει το μάθημα: είχαν παρακολουθήσει τουλάχιστον 9 στις 13 διαλέξεις-συναντήσεις.
- Οι 9 ανήκαν στο Στ εξάμηνο, 3 στο Δ εξάμηνο, 4 στο Ζ' εξάμηνο.
- Το ενδιαφέρον τους για την ανάγνωση λογοτεχνίας, με βάση την αρχική αξιολόγηση στην αρχή του εξαμήνου, κυμαινόταν από περιορισμένο (δήλωσαν ότι διαβάζουν σπάνια), έως ικανοποιητικό (διαβάζουν 1-3 βιβλία το έτος).
- Οι 12 στους 16 δήλωσαν ότι ανησυχούσαν ιδιαίτερα για την επαγγελματική αποκατάσταση μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους και 4 δήλωσαν αισιόδοξοι ότι θα καταφέρουν να εργαστούν στην ειδικότητά τους.
- Οι 15 στους 16 δεν είχαν συμμετάσχει σε αναγνωστικές ομάδες νωρίτερα.

Χαρακτηριστικά δύο αναγνωστικών κοινοτήτων που συμμετείχαν στην ποιοτική έρευνα: Α Ομάδα [1]

Εκπαιδευτικό πλαίσιο διαμόρφωσης της πρώτης αναγνωστικής κοινότητας:

- Αν και το μάθημα είχε χαρακτήρα θεωρίας, η προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων μέσω ασκήσεων πράξης αποσκοπούσε και στην καλλιέργεια της ερμηνευτικής δεξιότητας των συμμετεχόντων, ενώ προέβλεπε δραστηριότητες οι οποίες πρόβαλαν τον δημιουργικό χαρακτήρα της ανάγνωσης.
- Τα λογοτεχνικά κείμενα ανήκαν στον λογοτεχνικό κανόνα και λόγω της μακροσκοπικής επισκόπησης της ιστορικής εξέλιξης της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας σε σχέση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα προσεγγίζονταν με μορφή αποσπασμάτων.
- Εφόσον η συμμετοχή στις διαλέξεις δεν ήταν υποχρεωτική και η επίδοση δεν αξιολογούταν με βάση τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες, οι φοιτητές δεν εμφάνιζαν σταθερά επίπεδα συμμετοχής στη λογοτεχνική ανάλυση.

Χαρακτηριστικά δύο αναγνωστικών κοινοτήτων που συμμετείχαν στην ποιοτική έρευνα: Α Ομάδα [2]

Εκπαιδευτικό πλαίσιο διαμόρφωσης της πρώτης αναγνωστικής κοινότητας:

- Παρά τις προσπάθειες εφαρμογής αναγνωστικής κοινότητας, εν μέρει μόνο επιτεύχθηκαν στόχοι που αφορούν στις αναγνωστικές ομάδες, διότι η στοχοθεσία του μαθήματος επικεντρωνόταν πρωτίστως στην κατανόηση εννοιών και θεωριών αποτίμησης του λογοτεχνικού λόγου στο πεδίο των λογοτεχνικών σπουδών και όχι αποκλειστικά στην αισθητική απόλαυση από τη διαλεκτική ανάγνωση.
- Οι φοιτητές οι οποίοι αποτέλεσαν το δείγμα έδειξαν έως το τέλος των εβδομαδιαίων συναντήσεων (χρόνος υλοποίησης της συλλογής δεδομένων) ότι είχαν επιτύχει ικανοποιητικό βαθμό αναγνωστικών κινήτρων, αν και δεν είχαν καλλιεργήσει επαρκώς στο σύνολό τους επαρκείς γλωσσικές και ερμηνευτικές δεξιότητες.
- Έδειχναν γενικά ικανοί να διαχειριστούν βασικές έννοιες, αλλά όχι να τις εφαρμόζουν κριτικά στα λογοτεχνικά έργα.
- Δυσκολεύονταν να διαχειριστούν ως συμμετέχοντες σε υπο-ομάδες διαδικασίες συνεργατικής ανάγνωσης και προτιμούσαν την ατομική ανάγνωση.

Συλλογή δεδομένων Α Ομάδας

Η συλλογή πραγματοποιήθηκε με συλλογική συζήτηση στην τελευταία συνάντηση.

Οι απόψεις τους καταγράφηκαν σε ψηφιακό ερευνητικό ημερολόγιο.

Άξονες συζήτησης:

Α. Ο ρόλος της λογοτεχνίας στις σύγχρονες βιβλιοθήκες

Β. Η σημασία της λογοτεχνικής ανάγνωσης ως διαδικασίας στην ανάπτυξη φιλιαναγνωσίας στις βιβλιοθήκες

Γ. Η συμβολή του/της βιβλιοθηκονόμου στις αναγνωστικές κοινότητες

Δ. Η ανάγκη περαιτέρω επιμόρφωσης των φοιτητών βιβλιοθηκονομίας σε τεχνικές ανάπτυξης αναγνωστικής επάρκειας στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών υπηρεσιών των βιβλιοθηκών

Αποτελέσματα Α Ομάδας

Α άξονας: 14 στους 16 δήλωσαν ότι είναι βασικό καθήκον των βιβλιοθηκονόμων να προβάλλουν την ανάγνωση λογοτεχνίας.

Τόνισαν ιδιαίτερα τον ρόλο αυτών των συλλογών στις Σχολικές και τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες. Ενδεικτικά:

Ανέφερε φοιτητής: «Η λογοτεχνία αποτελεί βασικό κομμάτι των συλλογών και πρέπει να εμπλουτίζεται συνέχεια με νέα έργα που θα θέλουν οι χρήστες να τα διαβάσουν».

Δήλωσε φοιτήτρια: «Χρειαζόμαστε λογοτεχνικά βιβλία κατάλληλα για τα παιδιά και τους εφήβους, για να έρθουν στις βιβλιοθήκες».

Β και Γ άξονας: Μόνο 7 στους 16 μπόρεσαν να ανακαλέσουν έναν ορισμό για το τι είναι λογοτεχνική ανάγνωση.

Οι 11 στους 16, όμως, επισήμαναν ότι η ανάγνωση της λογοτεχνίας απαιτεί να οργανώνονται ομάδες συζητήσεων για τα λογοτεχνικά κείμενα.

Μόνο οι 5 στους 16 ανέφεραν ότι νιώθουν πως θα μπορούσαν να κάνουν κάτι ανάλογο ως συντονιστές.

Ενδεικτικά ανέφερε φοιτήτρια: «Μου αρέσει να αναλύουμε έτσι τη λογοτεχνία και θεωρώ ότι θα βοηθούσε την αύξηση των αναγνωστών στις βιβλιοθήκες, αλλά φοβάμαι ότι δεν ξέρω αρκετά για να μιλήσω σε χρήστες για θέματα λογοτεχνίας».

Αποτελέσματα Α Ομάδας

Δ άξονας: 13 στους 16 δήλωσαν ότι χρειάζονται περαιτέρω επιμόρφωση σε θέματα φιλιαναγνωσίας.

Οι 9 στους 16 τόνισαν ότι οι αναγνωστικές κοινότητες σχετίζονται άμεσα με τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες βιβλιοθηκών.

Οι 14 στους 16 φάνηκε ότι δεν ένιωθαν ασφαλείς με το να αναλάβουν τον συντονισμό ανάλογων δράσεων και δεν ήξεραν πώς να οργανώσουν σχετικές συνεργασίες με άλλους συντονιστές.

Διαπιστώσεις:

Το σύνολο των συμμετεχόντων έδειχνε να έχει πειστεί για την αξία της λογοτεχνίας και τον ρόλο της στις βιβλιοθήκες, αλλά δεν φαινόταν ότι θα προχωρούσαν σε πρωτοβουλίες για την οργάνωση αναγνωστικών δράσεων.

Επιπλέον, έδειχναν ότι νιώθουν ανεπαρκείς αναγνωστικά και σε επίπεδο τεχνογνωσίας για να υποστηρίξουν τέτοιες προσπάθειες.

Έκριναν ότι χρειάζονται περαιτέρω εξειδίκευση στο περιεχόμενο των συλλογών που διαμεσολαβούν στο αναγνωστικό κοινό.

Χαρακτηριστικά δύο αναγνωστικών κοινοτήτων που συμμετείχαν στην ποιοτική έρευνα: Β Ομάδα

Συμμετέχοντες φοιτητές σε προαιρετική Λέσχη ανάγνωσης για βιβλιοθήκες (χειμερινό εξάμηνο 2022):

Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και επιλογή δείγματος:

- 12 φοιτητές/-τριες που παρακολουθούσαν συστηματικά την προαιρετική Λέσχη με έμφαση στην Κλασική Λογοτεχνία και ανήκαν κυρίως στο Ζ' εξάμηνο.
- Το ενδιαφέρον τους για την ανάγνωση λογοτεχνίας, με βάση την αρχική αξιολόγηση στην αρχή των συναντήσεων, κυμαινόταν από ικανοποιητικό (δήλωσαν ότι διαβάζουν 1-3 βιβλία το έτος), έως αυξημένο (διαβάζουν 4-5 το έτος).
- Οι 9 στους 12 δήλωσαν ότι ανησυχούσαν ιδιαίτερα για την επαγγελματική αποκατάσταση μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους και 3 δήλωσαν αισιόδοξοι ότι θα καταφέρουν να εργαστούν στην ειδικότητά τους.
- Οι 8 στους 12 είχαν συμμετάσχει σε αναγνωστικές ομάδες νωρίτερα, τις οποίες είχε οργανώσει το Τμήμα ή αλλού.

Χαρακτηριστικά δύο αναγνωστικών κοινοτήτων που συμμετείχαν στην ποιοτική έρευνα: Β Ομάδα

Εκπαιδευτικό πλαίσιο διαμόρφωσης της δεύτερης αναγνωστικής κοινότητας:

- Οι εκπαιδευτικές συναντήσεις οργανώνονταν με βάση δημιουργικές δραστηριότητες και εστίαζαν πρωτίστως στην ανάδειξη της αισθητικής απόλαυσης που προσφέρει η επαφή με τη λογοτεχνία.
- Οι σπουδαστές συμμετείχαν εθελοντικά και συμμετείχαν ενεργά στις δραστηριότητες κάθε εβδομάδας, οι οποίες αφορούσαν τη λογοτεχνική ερμηνεία ολόκληρου εκτενούς λογοτεχνικού έργου.
- Οι δημιουργικές δραστηριότητες αναδείκνυαν ποικίλα ζητήματα των λογοτεχνικών σπουδών και η προσέγγιση του έργου συνδύαζε τον ερμηνευτικό διάλογο και τη συνεργατική μάθηση.
- Η συζήτηση για το έργο αξιοποιούσε τις κοινωνικές εμπειρίες και τις αναγνωστικές τους παραστάσεις.
- Οι ασκήσεις ανάπτυξης αναγνωστικής ευαισθησίας συνδυάζονταν με ασκήσεις δημιουργικής γραφής και διακαλλιτεχνικού διαλόγου.
- Εφόσον οι διαδικασίες αφορούσαν προαιρετικό εργαστηριακό μάθημα δεν υπήρχε το άγχος της αξιολόγησης, όπως και καμιά διάσταση υποχρεωτικότητας, πέρα από τη δέσμευση που συναισθάνονταν τα ίδια τα μέλη της ομάδας στο κοινό έργο.

Συλλογή δεδομένων Β Ομάδας

Η συλλογή πραγματοποιήθηκε με συλλογική συζήτηση στην τελευταία συνάντηση. Οι απόψεις τους καταγράφηκαν σε ψηφιακό ερευνητικό ημερολόγιο.

Οι άξονες συζήτησης ήταν ανάλογοι με της Α Ομάδας. Υπενθυμίζουμε:

Α. Ο ρόλος της λογοτεχνίας στις σύγχρονες βιβλιοθήκες

Β. Η σημασία της λογοτεχνικής ανάγνωσης στην ανάπτυξη φιλιαναγνωσίας

Γ. Η συμβολή του/της βιβλιοθηκονόμου στις αναγνωστικές κοινότητες

Δ. Η ανάγκη περαιτέρω επιμόρφωσης των φοιτητών βιβλιοθηκονομίας σε τεχνικές ανάπτυξης αναγνωστικής επάρκειας

Αποτελέσματα Β Ομάδας

Α άξονας: 9 στους 12 τόνισαν ότι η λογοτεχνία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας των βιβλιοθηκών.

Ενδεικτικά ανέφερε φοιτητής: «οι βιβλιοθήκες πρέπει να είναι χώρος ανάγνωσης και η λογοτεχνία μπορεί, όπως είδαμε, να είναι μια ψυχαγωγική μορφή ανάγνωσης που μπορεί με τις κατάλληλες τεχνικές να κρατήσει τους αναγνώστες στις βιβλιοθήκες».

Β και Γ άξονας: 11 στους 12 μπόρεσαν να εξηγήσουν τι είναι λογοτεχνική ανάγνωση και με ενθουσιασμό οι 8 στους 12 σημείωσαν ότι η ανάγνωση σε αναγνωστικές κοινότητες, όπως αυτή που συμμετείχαν, ενισχύει σημαντικά τα κίνητρα για ανάγνωση κλασικής λογοτεχνίας και καλλιεργεί γλωσσικές δεξιότητες με ευχάριστο τρόπο.

Ενδεικτικά ανέφερε φοιτήτρια: «Δεν είχα φανταστεί το πόσο πλούσια μπορεί να είναι η προσέγγιση ενός λογοτεχνικού κειμένου. [...] Μου άνοιξε νέους ορίζοντες για τη σχέση μου με τη λογοτεχνία ως φοιτήτρια βιβλιοθηκονομίας».

Ειδικά για τη σχέση αναγνωστικών κοινοτήτων και του ρόλου των βιβλιοθηκών, δήλωσε φοιτήτρια: «Θεωρώ πως είναι μια άλλη διάσταση στο επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου [...] με τις κατάλληλες γνώσεις και μελέτη [...] θα φέρει τους ανθρώπους στη βιβλιοθήκη».

Αποτελέσματα Β Ομάδας

Δ άξονας: Στο σύνολό τους δήλωσαν ότι χρειάζονται περαιτέρω επιμόρφωση σε θέματα φιλιαναγνωσίας.

Οι 9 στους 12 ανέφεραν ότι θα ήθελαν να οργανώσουν ανάλογες δράσεις, αν εργαστούν σε βιβλιοθήκες και οι υπόλοιποι 3 έδειξαν ανάλογη πρόθεση, με την προϋπόθεση ότι θα καταρτιστούν περισσότερο σε τέτοια θέματα.

4 δήλωσαν ότι θα προσπαθήσουν άμεσα να εμπλακούν σε αναγνωστικές εμπψυχώσεις με όποιο ρόλο, ακόμα και ως συντονιστές της δράσης, ζητώντας ανάλογη υποστήριξη σε περίπτωση που χρειαστεί.

Διαπιστώσεις:

Το σύνολο των συμμετεχόντων έδειχνε να έχει πειστεί για την αξία της λογοτεχνίας και τον ρόλο της στις βιβλιοθήκες, εμφανίζοντας αυξημένο κίνητρο για υλοποίηση ανάλογων δράσεων και περισσότερη αυτοπεποίθηση σχετικά με τη διαδικασία.

Επιπλέον, αν και επισήμαναν τη σημασία της επιμόρφωσης, θεώρησαν ότι η συμβολή των αναγνωστικών ομάδων είναι τόσο σημαντική για την επίτευξη των στόχων των βιβλιοθηκών που αξίζει κάθε σύγχρονος βιβλιοθηκονόμος να επενδύσει σοβαρά στις αναγνωστικές κοινότητες.

Συγκριτική ερμηνεία αποτελεσμάτων

- Αν και οι συμμετέχοντες και των δύο ομάδων έδειξαν ότι κατανοούν τον ρόλο και τη θέση της λογοτεχνίας στις σύγχρονες βιβλιοθήκες, η Β Ομάδα εμφάνισε πιο αυξημένο κίνητρο υλοποίησης σχετικών δράσεων.
- Επίσης, η Β Ομάδα φάνηκε ότι ήταν σε θέση να επενδύσει σε μεγαλύτερο βαθμό κόπο και χρόνο για την εφαρμογή αναγνωστικών κοινοτήτων.
- Η Α Ομάδα έδειξε μάλλον απρόθυμη να υπερβεί ψυχικές αγκυλώσεις και γνωστικές δυσκολίες σε επίπεδο συμμετοχής σε συνεργατική μάθηση, σε αντίθεση με τη Β Ομάδα.
- Επιπλέον, η Β Ομάδα πέτυχε, παρά τον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής, μεγαλύτερα ποσοστά βελτίωσης σε επίπεδο γλωσσικών και γνωστικών δεξιοτήτων για τη λογοτεχνία, εφόσον απαντούσαν με ζήλο στις δημιουργικές δραστηριότητες.

Διαπιστώσεις-συμπεράσματα 1

Η ανάπτυξη της αναγνωστικής ευαισθησίας αποτελεί όχι μόνο πληροφόρηση για τη λογοτεχνία, αλλά αναγνωστικό βίωμα, γι' αυτό οι συντονιστές αναγνωστικών κοινοτήτων χρειάζεται:

- να είναι επαρκείς αναγνώστες,
- να έχουν εμπειρίες στη συμμετοχή και την υλοποίηση αναγνωστικών δράσεων,
- να επιδιώκουν την ανάδειξη της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου για τα υπό συζήτηση έργα,
- να εστιάζουν στην ερμηνεία ολόκληρων έργων και την εφαρμογή συνεργατικής μάθησης,
- να εμπλέκουν την αξιοποίηση της δημιουργικής έκφρασης ως τρόπου ενίσχυσης της ενεργητικής συμμετοχής και της επικοινωνιακής ελευθερίας.

Διαπιστώσεις-συμπεράσματα 2

Αναφορικά με την ενίσχυση του ρόλου των βιβλιοθηκονόμων στις αναγνωστικές κοινότητες χρειάζεται:

- να επιμορφωθούν κατάλληλα τόσο αναφορικά με τη μορφή και το περιεχόμενο της λογοτεχνίας, όσο και με τη διαδικασία της εφαρμογής αναγνωστικών δράσεων,
- να ασκηθούν στη διεπιστημονική συνεργασία ειδικοτήτων σχετικά με την προαγωγή της ανάγνωσης,
- να κατανοήσουν τον βαθμό που οι αναγνωστικές κοινότητες μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη των γενικότερων στόχων των βιβλιοθηκών,
- να δοθούν κίνητρα οργάνωσης ανάλογων δράσεων, προκειμένου να προβληθεί ο κοινωνικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας της ανάγνωσης στους χρήστες κάθε ηλικίας.

Βιβλιογραφία 1

- Birdi, B., Wilson, K. & Cocker, J. (2008). The public library, exclusion and empathy: a literature review, *Library Review* No 57 (8), p. 576-592.
- Bleich, D. (1978). *Subjective Criticism*. Baltimore: The John Hopkins University.
- Debrenlieva-Koutsouki, A. (2018). The Role, the Function and the Organization of School Libraries in Greece, in 1st International e-Conference on *Studies in Humanities and Social Sciences*, Belgrade: Center for Open Access in Science, 53-64.
- Dewey, J. (1934). *Art as Experience*, New York: Minton, Balch & Co.
- Durant, D. & Horava, T. (2015). The Future of Reading and Academic Libraries, *Portal Libraries and the Academy*, No 15(1), p. 5-27.
- Eagleton T. (1976). *Marxism and Literary Criticism*, Berkeley, California: University of California Press.
- Edmunds, K. M. & Bauserman, K.L. (2006). What Teachers can learn about reading motivation through conversations with children, *The Reading Teacher*, No 59 (5), p. 414-424.
- Fish, S. (1980). *Is there a Text in this Class? The Authority of Interpretative Communities*, Massachusetts: Harvard University Press. .

Βιβλιογραφία 2

- Freire, P. (1983). The importance of the act of reading, *Journal of Education*, 165, 5-11.
- Gadamer, H. G. (2001). *Ποιος είμαι Εγώ και ποιος είσαι Εσύ; Ένας σχολιασμός του κύκλου ποιημάτων του Paul Celan 'Κρύσταλλο Αναπνοής'*. Μτφρ. Έ. Νούσια. Αθήνα: Ύψιλον.
- Hidi, S. & Harackiewicz, J. M. (2000). Motivating the academically unmotivated: A critical issue for the 21st century, *Review of Educational Research*, No 70, p. 151-179.
- Iser, W. (1991). *The Act of Reading: A Theory of Aesthetic Response*, Baltimore, Maryland: Johns Hopkins University Press.
- Jauss, H.R. (1988). Literary History as a Challenge to Literary Theory. In. K. M. Newton eds.) *Twentieth-Century Literary Theory: A Reader*, London: The MacMillan Press Ltd.
- Johnson, D. & Johnson. R. (1994). *Learning together and alone. Cooperative, Competitive and Individualistic Learning*, USA: Allyn and Baycon.

Βιβλιογραφία 3

- Mezirow, J. et al. (2007). Η μετασχηματίζουσα μάθηση. επιμέλεια Α. Κόκκος. Μτφρ. Γ. Κουλαουζίδης, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Mezirow, J. et al. (2007). Η μετασχηματίζουσα μάθηση. επιμέλεια Α. Κόκκος, μτφρ. Γ. Κουλαουζίδης, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Morley, D. (2009). *The Cambridge Introduction to Creative Writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nell, V. (1988). The psychology of reading for pleasure: Needs and gradifications, *Reading Research Quarterly*, No 23, 1, p. 6-50.
- Oatley K. (2016). Fiction. Simulation of social worlds. *Trends in Cognitive Sciences*, No 20 (8), p. 618–628.
- Rogers, A. (2002). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rosenblatt, L.M. (1994). *The Reader, the Text, the Poem: The Transactional Theory of the Literary Work*. Carbondale: Southern Illinois University Press.
- Rosenblatt, L.M. (1970). *Literature as exploration*. New York: Modern Language Association of America.

Βιβλιογραφία 4

- Παπαδάτος Γ. (2009). *Παιδικό βιβλίο και φιλιαναγνωσία: Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις – Δραστηριότητες*. Αθήνα, Πατάκης.
- Πολίτη, Τζ. (1999). *Στα όρια της γραφής, δοκίμια για τους Μπέκετ, Τζόους, Κάφκα*. Αθήνα: εκδ. Άγρα.
- Πρόκου, Ε. (2004), Παγκοσμιοποίηση, Κοινωνία της Γνώσης και Δια Βίου Μάθηση, *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, No 2, p. 4-10.
- Τζιόβας, Δ. (2014). *Κουλτούρα και λογοτεχνία, Πολιτισμικές διαθλάσεις και χρονότοποι ιδεών*, Αθήνα: Πόλις.
- Φρυδάκη, Ε. (1999). *Πέντε μελετήματα για τη θεωρία και την πράξη της διδασκαλίας*, Αθήνα.